

ЄПІФАНОВА

Ірина Миколаївна
epifodessa@gmail.com

УДК 658.713:631.11

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНОЇ ФУНКЦІЇ
ЛІЗИНГУ ПРИ ЙОГО
ВИКОРИСТАННІ
ПІДПРИЄМСТВАМИ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

СОЮМЕНКО

Антоніна Сергіївна
tonya.sojumenko@i.uaк.е.н., доцент, Одеський
національний політехнічний
університетREALIZATION THE LEASING BASIC
FUNCTION BY ITS USING IN THE
AGRICULTURAL ENTERPRISESначальник сектору інформаційного
супроводження, Державне
підприємство "Центр
обслуговування громадян"

Стаття присвячена проблемам розвитку лізингу на підприємствах сільськогосподарської галузі та визначення рівня реалізації його основної функції – оновлення технічної бази підприємства. Проаналізовано динаміку основних показників фінансових компаній та лізингодавців, а також вартості договорів фінансового лізингу за галузями та розрахунок лізингового платежу. Розглянуто основні переваги та недоліки лізингу для лізингоотримувача – сільськогосподарського підприємства та причини неактивного розвитку аграрного лізингу в країні. Підкреслено пріоритетну роль держави у вирішенні зазначених проблем.

* * *

Статья посвящена проблемам развития лизинга на предприятиях сельскохозяйственной отрасли и определения уровня реализации его основной функции – обновление технической базы предприятия. Проанализирована динамика основных показателей финансовых компаний и лизингодателей, а также стоимости договоров финансового лизинга по отраслям и расчет лизингового платежа. Рассмотрены основные преимущества и недостатки лизинга для лизингополучателя – сельскохозяйственного предприятия и причины активного сдерживания развития аграрного лизинга в стране. Подчеркнута приоритетная роль государства в решении указанных проблем.

* * *

The paper reviews the problematic of leasing development at the enterprises of the agricultural industry and determination of the realization of its main function – updating enterprise's technical base. A particular attention is spared to the dynamics of the main indicators of financial companies and lessors, the cost of financial leasing contracts by branches and the calculation of leasing payment. The main advantages and disadvantages of leasing for the lessee of the agricultural enterprise and the reasons for the active containment of the development of agrarian leasing in the country are considered. The priority of the state in the solution of these problems is emphasized. Stable profitability of agricultural enterprises, increasing its volume becomes an important task. Particular importance in the implementation of this task is given to the identification of profit growth reserves, the definition of the main factors of its growth in the difficult modern economic situation. Empowerment of financial leasing gives you the opportunity to create employment. This is one of the solutions to the problems of technical support of the agricultural sector.

The general advantages of leasing include: the possibility of providing strong technical support; flexible terms for calculating payment schedule. In the agricultural sector, only financial leasing is used, and the value of current financial leasing contracts has been declining in recent years. The main reason for the very limited use of leasing, an effective investment mechanism for the updating of fixed assets of agricultural enterprises, is a general protracted crisis of the country's economy; the lack of setting of the strategic objectives for solving systemic economic issues, primarily in those industries which in difficult conditions show growth; low solvency of most agricultural enterprises; initial imperfection, limitation and obsolete legislation on leasing; too high cost of leasing transactions, in which a significant part is disbursement. Agricultural enterprises require comprehensive strong support from the state, including in the development of leasing.

Ключові слова: сільськогосподарська галузь, сільськогосподарське підприємство, технічне оснащення та оновлення, стан і особливості розвитку аграрного лізингу, державна підтримка

Ключевые слова: сельскохозяйственная отрасль, сельскохозяйственное предприятие, техническое оснащение и обновление, состояние и особенности развития аграрного лизинга, государственная поддержка

Keywords: agriculture industry, agricultural enterprise, technical equipment and updates, state and features of the development of agricultural leasing, governmental support

ВСТУП

Вирішальне значення у загальному розвитку сільськогосподарського підприємства надається підвищенню його оснащеності технічними засобами праці, динаміки їхнього оновлення, оскільки саме ця частина засобів впливає на розширене відтворення сільського господарства – збільшення обсягів виробництва продукції, отримання підприємством прибутку.

Сучасний вітчизняний ринок лізингу, у тому числі й агролізинг, неможна охарактеризувати як розвинутий

або активний, що не відповідає статусу сільськогосподарської галузі – перспективного сектору економіки, незважаючи на те, що демонструє позитивну динаміку розвитку. Але більшість сільськогосподарських підприємств не мають достатніх вільних коштів для придбання нової сучасної техніки, модернізації існуючої та підтримування її у робочому стані. Використання техніки, яка морально застаріла, призводить до зниження якості виконання агротехнологічних процесів, що призводить до значних втрат урожаю, простоїв у роботі

через проведення ремонтних і налагоджувальних робіт. Так, зазначалося, що основними сільськогосподарськими машинами аграрні підприємства забезпечені лише на 40-56 %, понад 90 % з яких відпрацювали свій амортизаційний термін [1]. В останні час намітилася позитивна тенденція: зменшення зносу основних засобів у 2017 р. становить 38 %, що є позитивною тенденцією, але техніка повинна бути ще і відповідного рівня [2].

МЕТА РОБОТИ

Основною метою статті є визначення рівня реалізації основної функції лізингу – механізму відтворення основних засобів при застосуванні його підприємствами сільськогосподарській галузі з метою її розширеного витворення; виявлення спектру проблем, які стримують активний розвиток вітчизняного аграрного лізингу, які опосередковано негативно впливають на ефективність функціонування, фінансові результати підприємств сільськогосподарській галузі, яка в цілому демонструє позитивні тенденції і яка визначається як прогресивна.

Значну увагу питанням розвитку сільськогосподарської галузі та особливостям лізингових відносин в агросфері займалися такі вчені, як: В.Г. Андрійчук, О.Р. Березовська, С.К. Амелін, В.І. Артиш, А.В. Бураковська та інші. У праці [3] висвітлено роль аграрних підприємств в економіці країни, стан та перспективи розвитку галузі, роль підтримки державою сільгоспвиробників. У роботі [4] акцентується увага на ролі держави у розвитку лізингових відносин. Робота [5] присвячена проблематиці широкого поширення фінансового лізингу в аграрній сфері у контексті необхідності забезпечення інноваційного розвитку економіки. У монографії [6] розкриваються теоретичні основи ефективності лізингових операцій для підприємств агропромислового комплексу. У [7] висвітлено стан та перспективи розвитку лізингу в сільському господарстві України. Проте, широке кола актуальних питань щодо сучасного стану, проблем, шляхів щодо їхнього вирішення, перспектив розвитку вітчизняного аграрного лізингу потребують подальшого вивчення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи

є праці вітчизняних науковців, державна статистична інформація, матеріали періодичних видань, ресурси Internet. При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, спостереження та порівняння.

РЕЗУЛЬТАТИ

Сільськогосподарська галузь країни демонструє позитивні результати діяльності на фоні несприятливих ринкових реалій: повільного зростання ВВП, значного загального обсягу заборгованості країни, знецінення національної валюти, інфляції, дефіциту бюджету. Стабільне отримання прибутку сільськогосподарськими підприємствами, нарощування його обсягу стає важливим завданням. Особливе значення при виконванні цього завдання приділяється виявленню резервів зростання прибутку, визначення основних факторів його зростання у складній сучасній економічній ситуації. Також від величини отриманого прибутку, його накопиченого обсягу, залежить не тільки дієве існування та розвиток конкретного підприємства, але й ефективне функціонування соціально-економічної сфери всієї країни [8].

До позитивних змін в розвитку сільськогосподарських підприємств можна віднести наступне (табл. 1) [2]: у 2013-15рр. відбувається збільшення обсягу долі сільськогосподарських підприємств, які одержали прибуток з 80,2 % у 2013 р. до 88,9 % у 2015 р.; збільшення чистого прибутку від операційної діяльності з 15806,0 млн. грн. у 2013 р. до 102279,0 млн. грн. у 2015 р.; значне збільшення рентабельності як усієї діяльності, так і операційної діяльності – з 8,8 % (12,2 %) у 2013 р. до 30,5 % (43,1 %) у 2015 р. Але у 2016 р. відбулось незначне зменшення чистого прибутку до 91109,5 млн. грн. та достатньо суттєве зменшення рівня рентабельності до 21,2 % (33,6 %).

Незважаючи на позитивну динаміку зазначених показників, необхідно підкреслити, що зменшуються реальні можливості конкретних підприємств впливати на оновлення своєї технічної бази. Так, наприклад, через щорічне зменшення кількості машинно-тракторного парку та, відповідно, балансової вартості засобів підприємства, зменшуються можливості використання амортизаційних відрахувань для оновлення основних засобів.

Таблиця 1

Фінансові результати діяльності підприємств галузі сільського господарства 2013-2016 рр. [2]

Рік	Чистий прибуток від операційної діяльності млн. грн.	Підприємства, які одержали чистий прибуток від операційної діяльності,		Рівень рентабельності, %	
		у % до загальної кількості підприємств	Отриманий фінансовий результат, млн. грн.	усієї діяльності	операційної діяльності
2013	15806,0	80,2	26617,9	8,8	12,2
2014	21481,3	84,1	51982,4	9,3	21,4
2015	102279,0	88,9	127360,1	30,5	43,1
2016	91109,5	87,8	103942,2	21,2	33,6

Також підприємства змушені залучають сторонні організації для виконання основних агротехнологічних операцій у виробництві продукції. Також можна констатувати скорочення кількості проведених поточних і капітальних ремонтів, стрімке зростання витрат, які спрямовуються на утримання сільгосптехніки і підтримку її в робочому стані [9].

Без технічного оновлення сільськогосподарських підприємств не можливе розширене відтворення сільськогосподарської галузі в цілому, що призводить до економічного зростання. Саме розширене відтворення спонукає отримання додаткового продукту, який не залишається для власного споживання, він реалізується на ринку, що призводить до збільшення коштів,

які спрямовується на зростання обсягів виробництва продукції.

Особливістю розширеного відтворення сільського господарства є те, що на нього впливають ряд взаємопов'язаних та взаємозалежних між собою факторів, які традиційно можна поділити на об'єктивні, до яких відносяться, наприклад, родючість ґрантів, сезонність виробничих процесів у сільському господарстві, біологічні процеси та суб'єктивні, які безпосередньо залежать від діяльності працівника – це насамперед, забезпеченість засобами праці.

Лізинг – це фінансовий механізм, який дає підприємству, яке потребує обладнання можливість придбання необхідної техніки за умов поступової сплати за рахунок вільних грошових коштів. Згідно Закону «Про лізинг» розрізняють тільки два види лізингових операцій: фінансовий і оперативний. Фінансовий (капітальний) лізинг – лізингова угода, в результаті укладання якої лізингодержувач на своє замовлення отримує в платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, не менший від строку, за який амортизується 60 % вартості об'єкта лізингу, визначеної в день укладання угоди.

Оперативний (сервісний) лізинг – це лізингова угода, якою передбачається, що лізингодержувач на своє замовлення отримує у платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, менший від строку, за який амортизується 90 % вартості об'єкта лізингу [3]. Але у сільськогосподарській галузі використовується тільки фінансовий лізинг, вартість діючих договорів фінансового лізингу, на жаль, за останні роки демонструє зменшення (табл. 2) – у період з 2013 р. по 2017 р. вона зменшилась з 31536,6 млн. грн. до 6059,8 млн. грн.. У той же час, загальна кількість лізингодавців зросла з

254 до 281.

Аналізуючи вартість договорів фінансового лізингу за галузями та їхню частку в загальній вартості (табл. 3), можна підкреслити, що найбільша частка у 2016 р. припадає на дві галузі – транспорт та сільське господарство (31,7 % і 27 %, відповідно). У наступному році, коли відбулося загальне скорочення лізингових операцій, максимальне абсолютне зменшення вартості договорів фінансового лізингу демонструють також ці галузі – 115,2 млн. грн. і 128,5 млн. грн., відповідно. Ця динаміка підтверджує, що агролізинг не виконує функцію механізму відтворення основних засобів.

Для того, щоб підвищити технічний рівень в агрофері України щороку слід витратити як мінімум 6 млрд. грн.. У цілому потреба України в лізингових операціях оцінюється у 15-18 млрд. дол. США. Фінансові ресурси у такому розмірі в агросекторі відсутні, тому проблемі слід вирішувати за допомогою державного бюджету, банківських кредитів і власних капіталів. Серед вирішення проблем технічного забезпечення сільськогосподарської галузі є – розширення можливостей фінансового лізингу, що в свою чергу дає можливість створити додаткові робочі місця [11]. У 2016 р. в Україні було передано аграріям у фінансовий лізинг 190 од. техніки на 83 млн. грн.. З них – 75 од. посівної та ґрунтообробної техніки, 55 тракторів, 20 ліній для тваринництва, 15 комбайнів, а також 25 од. іншої техніки. При цьому своїх покупців чекає понад 850 од. нової агротехніки, придбаної на 195 млн. грн. [12]. Цей обсяг лізингової техніки для галузі, яка позиціонується як перспективна, є недостатнім.

Розглянемо умови договору фінансового лізингу, його елементи, формування лізингових платежів, питому вагу складових лізингових платежів (табл. 4, 5).

Таблиця 2

Основні показники фінансових компаній та лізингодавців, за 2013-2017 рр.

[розроблено авторами за даними [10]]

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Темп росту (2017 р. до 2013 р.), %
Кількість зареєстрованих лізингодавців	254	266	268	272	281	110,63
Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, млн. грн.	31536,6	7181,0	6241,4	6125,2	6059,8	19,22
Кількість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період	11051	8940	4098	6020	6103	55,26
Вартість діючих договорів фінансового лізингу, млн. грн.	67099,5	58304,1	2619,9	2612,4	2602,2	3,8
Кількість фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу	157	187	362	425	501	319,13
Усього зареєстрованих лізингодавців та фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу	286	293	289	293	292	102,1
Усього вартість діючих договорів фінансового лізингу, млн. грн.	67127,8	58572,6	26347,7	35128,6	42873,1	63,88

Таблиця 3

Вартість договорів фінансового лізингу за галузями та їхня частка в загальній вартості за 2016-2017 рр., млн. грн. [розроблено авторами за даними [10]]

Сектори економіки, окремі галузі, сфери економіки	2016 р.		2017 р.		Зміни (2017 р. до 2016 р.)	
	млн. грн.	частка, %	млн. грн.	частка, %	абсолютні, млн. грн.	в структурі, %
1	2	3	4	5	6	7
Будівництво	1225	4,9	1192,1	4,8	-42,9	-0,1
Добувна промисловість	1776,8	7,1	1782,3	7,2	5,5	0,1
Легка промисловість	33,1	0,13	30,2	0,12	-2,9	-0,01
Машинобудування	344,8	1,4	356,1	1,5	11,3	0,1

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7
Металургія	87,9	0,35	84,7	0,34	-3,2	-0,01
Сільське господарство	6767,4	27	6652,2	27,1	-115,2	0,1
Сфера послуг	1006	4,02	998,9	4,07	-7,1	0,05
Транспорт	7953,5	31,7	7825,1	31,2	-128,4	-0,5
Харчова промисловість	569,8	2,8	540,3	2,2	-29,5	-0,6
Хімічна промисловість	135,2	0,54	120,9	0,49	-14,3	-0,05
Медичне обслуговування	21,2	0,085	22,5	0,091	1,3	0,006
Комп'ютерна та телекомунікаційна сфера	48,5	0,19	47,1	0,19	-1,4	-
Інші галузі переробної промисловості	65,8	0,26	64,4	0,26	-1,4	-
Інші галузі	4980,2	19,9	4829,3	19,7	-150,9	-0,2
Усього	25015,2	100	24546,1	100	-469,1	-

Таблиця 4

Умови типового договору надання у фінансовий лізинг сільськогосподарської техніки

Елемент договору	Значення
Строк договору	10 років
Строк корисного використання	10 років
Вартість майна (трактору)	2 000 000 грн.
Відсоткова ставка по кредиту для лізингодавця	15 % річних [13]
Відсоток комісійної винагороди лізингодавцю	1000000 грн
Додаткові послуги лізингодавця (технічна, консалтингова підтримка та ін.)	0,345 млн. грн.
ПДВ	20 %

Таблиця 5

Вартість елементів лізингових платежів за роками, млн. грн. та їхня питома вага у загальній вартості лізингового платежу, %

Рік	Амортизаційні відрахування	Плата за користування кредитом	Комісійна винагорода	Плата за додаткові послуги	Податок на додану вартість	Лізинговий платіж
1	0,2	0,285	0,19	0,0345	0,142	0,852
2	0,2	0,255	0,17	0,0345	0,132	0,792
3	0,2	0,225	0,15	0,0345	0,122	0,732
4	0,2	0,195	0,13	0,0345	0,112	0,672
5	0,2	0,165	0,11	0,0345	0,102	0,612
6	0,2	0,135	0,09	0,0345	0,092	0,552
7	0,2	0,105	0,07	0,0345	0,082	0,492
8	0,2	0,075	0,05	0,0345	0,072	0,432
9	0,2	0,045	0,03	0,0345	0,062	0,372
10	0,2	0,015	0,01	0,0345	0,052	0,312
Сума	2	1,5	1	0,345	0,97	5,82
%	34,4	25,8	17,2	5,9	16	100,0

Середній щомісячний розмір лізингових платежів складає 48500 грн. : (5,82 млн. грн. : 10 років : 12 місяців), максимальну вагу в цьому платежі займають амортизаційні відрахування (34,4 %), плата за користування кредитом (25,8 %) та комісійна винагорода лізингодавця (17,2 %). Щомісячний платіж за договором кредиту банку, взятого сільськогосподарським підприємством на максимальний можливий термін (5 років) під 18 % – мінімальне значення кредитної ставки, складає 48583,3 грн.. Незважаючи на те, що загальні платежі за договором лізингу майже вдвічі більші у порівнянні з платою за кредитні ресурси, необхідно враховувати як загальні переваги лізингу, так і його переваги у порівнянні з кредитом для лізингоотримувача – сільськогосподарського підприємства (рис. 1).

До загальних переваг лізингу також можна віднести наступне: лізинг вигідний державі – заохочуючи таку діяльність і надаючи податкові пільги, можна регулювати потік інвестицій в пріоритетні галузі економіки.

В договорах «Укragролізингу» не передбачено укла-

дання договорів за оперативним лізингом [12], але у країнах західної Європи цей вид лізингу є достатньо популярним. Так, оперативний лізинг в Нідерландах розділяється на два види: лізинг техніки без надання сервісних послуг і лізинг з повним пакетом сервісних послуг за доглядом техніки (він також називається оперативним лізингом з повним технічним обслуговуванням). Лізингова компанія повністю несе відповідальність за умови використання техніки і бере на себе економічний ризик. Технічне обслуговування оплачується лізинговою компанією за рахунок розрахунків за цією технікою лізингоодержувачем [9].

Головним нормативно-правовим актом, що регулює лізингові взаємовідносини в Україні, є Закон України «Про лізинг», прийнятий ще у грудні 1997 р.. Враховуючи дату прийняття цього документу, його концепцію, а також значну критику з боку професіоналів впродовж всього терміну дії, можна констатувати, що законодавча база лізингу потребує суттєвого удосконалення і оновлення.

Рис. 1. Основні переваги та недоліки лізингу для лізингоотримувача [розроблено авторами]

У вирішенні завдання активізації розвитку лізингових відносин у сільськогосподарському секторі економіці ролі держави надається значна роль. В Італії, наприклад, з метою підтримки національного сільського господарства держава надає сільгоспвиробникам велику допомогу. Так, за останні роки обсяги субсидій склали близько 40-50% від усіх витрат у виробництві сільськогосподарської продукції. В основному ця фінансова підтримка використовується спеціально для придбання сільськими виробниками необхідної їм техніки, машин і обладнання [9].

ВИСНОВКИ

Лізинг у сільськогосподарській сфері не виконує функцію механізму відтворення основних засобів. Головною причиною занадто обмеженого використання лізингу – ефективного інвестиційного механізму оновлення основних засобів сільськогосподарських підприємств, оптимального варіанту фінансування осучаснення їхньої технічної бази з метою розширеного відтворення сільського господарства є: загальний затяжний кризовий стан економіки країни; відсутність постановки стратегічних завдань щодо вирішення системних економічних питань, перш за все у тих галузях, які в складних умовах демонструють зростання; низька платоспроможність більшості сільськогосподарських підприємств, що не дозволяє позиціонувати проблеми зміцнення своєї техніко-технологічної бази як особливо важливі; первісна недосконалість, обмеженість та застарілість законодавства про лізинг; надто висока вартість лізингових угод, у яких значу питому вагу займає плата за кредит. Сільськогосподарським підприємствам, враховуючи роль і місце їх у розвитку економіки країни в сучасних умовах господарювання, вкрай потрібна всебічна міцна підтримка держави, у тому числі й у розвитку лізингу.

Список використаних джерел

1. Саблук П.Т. Становлення аграрної політики в Україні // *Економіка АПК*. 2006. № 1. С. 3-7.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Андрійчук В.Г. *Економіка аграрних підприємств*. / 2 вид., доп. і перероблене. Київ: КНЕУ, 2002. 624 с.
4. Березовська О.Р. Переваги лізингу у технічному забезпеченні сільського господарства // *Економіка АПК*. 2010. № 2(18). С. 156-161.
5. Амелін С.К. Аналіз існуючої структури лізингових операцій за галузями економіки // *Агросвіт*. 2011. № 16. С. 45-51.
6. Артиш В.І. Організаційно-економічний механізм лізингу підприємств агропромислового комплексу: монографія / 2 вид., перероб. і доп. Київ: ЦП "Компринт", 2014. С.455
7. Бурковська А.В. Стан і перспективи лізингової діяльності в сільському господарстві України // *Економіка АПК*. 2013. № 11. С. 72-77.
8. Єніфанова І.М., Союменко А.С. Прибуток сільськогосподарських підприємств: основні фактори подальшого зростання // *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 6' 2017. С. 6-12.
9. Османов К.М. Концепція применення теорії лізингових отношений в сельском хозяйстве Украины // *Ученые записки Крымского инженерно-педагогического университета*. 2014. № 44. С. 29-33.
10. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг / Підсумки діяльності фінансових компаній та юридичних осіб (лізингодавців). URL: <https://nfp.gov.ua>.
11. Берлач Н. Шляхи вдосконалення державної політики в лізингових відносинах АПК України // *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 10. С. 219-221
12. Офіційний сайт ПАТ НАК "Укragролізинг". URL: <http://www.ukragroleasing.com.ua>.

References

1. Sabluk P.T. Formation of agrarian policy in Ukraine // *Economika APK*. 2006. № 1. P. 3-7. (in Ukrainian)
2. Official site of the State Statistics Service of Ukraine.

URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian)

3. Andriychuk V.H. *Economics of agrarian enterprises*. Kyiv: KNEU, 2002. 624 p. (in Ukrainian)

4. Berezovska O.R. Benefits of leasing in technical provision of agriculture // *Economika APK*. 2010. №. 2 (18). P. 156-161. (in Ukrainian)

5. Amelin S.K. *An analysis of the existing structure of leasing operations in the branches of economy* // *Ahrosvit*. 2011. №. 16. pp. 45-51. (in Ukrainian)

6. Artish V.I. *Organizational-economic mechanism of leasing of enterprises of the agro-industrial complex: monograph*. Kyiv: CP "Komprint", 2014, 455 p. (in Ukrainian)

7. Burlakovska A.V. The state and aspects of leasing activity in agriculture of Ukraine // *Economika APK: international scientific and production magazine*. 2013. №. 11. pp. 72-77. (in Ukrainian)

8. Yepifanova I.M., Soyumenko A.C. Profit of agricultural enterprises: the main factors of posterior growth // *Economika. Financy. Pravo*. 2017. № 6. pp. 6-12. (in Ukrainian)

9. Osmanov K.M. The concept of the application of the theory of leasing relations in agriculture of Ukraine // *Uchyo-myne zapiski Krymskogo inženýerno-pedagogicheskogo universiteta*. 2014. № 44. C. 29-33. (in Russian)

10. Official site National Commission, which carries out state regulation in the field of financial services markets / Summary of activities of financial companies and legal entities (lessors) URL: <https://nfp.gov.ua>. (in Ukrainian)

11. Berlach N. Ways of improvement of the state policy in the leasing relations of the agroindustrial complex of Ukraine // *Actualni problem ekonomiky*. 2010. №. 1. pp. 32-36. (in Ukrainian)

12. Official site of PAT NAK "Ukragroleasing". URL: <http://www.ukragroleasing.com.ua>. (in Ukrainian)